

ATEISTERNE HAR ET FATTIGT VERDENSBILLEDE

Før i tiden spillede religion en meget vigtig rolle for både samfundet og den enkeltes liv. Alting blev forklaret på baggrund af hvad der stod i Bibelen, og det var ikke noget man satte spørgsmålstegn ved. I dag er det anderledes. Selvom mange betegner sig som tilhørende en bestemt religion, er det ikke nødvendigvis fordi de rent faktisk udøver den. Desuden hersker der hos mange tvivl om hvorvidt der eksisterer en gud eller ej, og flere fravælger troen på Gud.

I kronikken ”Ateisterne har et fattigt verdensbillede”, som blev bragt i Kristeligt Dagblad d. 21 marts 2019, forsøger forfatteren Lars Sandbeck, som er lektor hos folkekirkens uddannelses- og videnscenter, at formidle sit budskab om at Gud er grunden til at selve livet og tilværelsen har værdi og mening. Dette gør han blandt andet ved at fremsætte påstanden om at ateisterne har et fattigt verdensbillede, hvilket netop fremgår af kronikkens overskrift. Han underbygger denne påstand med et belæg om at ateisterne ikke tror på Gud, fordi de er tilhængere af naturalismen, hvor alt skal kunne bevises af naturvidenskaben, for at være virkeligt. Hertil hører en underforstået hjemmel om at den naturalistiske tankegang udelukker eksistensen af Gud, hvilket medfører at også meningen med livet og tilværelsen forsvinder, da det netop er Gud som bidrager med dette.¹ Herudover får kronikken også et propaganda-agtigt touch i slutningen, da Sandbeck opfordrer læserne til at udbrede den kristne tro og give folk indblik i ”[...] *det større og det mere, tilværelsen rummer, når den ses i lyset af det mysterium, vi kalder Gud.*”².

Undervejs gør Sandbeck brug af flere forskellige argumentationstyper. Der ses blandt andet et årsagsargument i forbindelse med hans argument om at Gud er årsagen til at livet har mening og værdi, og at hvis gud ikke eksisterer, vil livsmeningen også forsvinde. Dette argument fungerer godt i forhold til målgruppen, som er læserne af Kristeligt Dagblad, da man sandsynligvis er tilhænger af kristendommen, hvis man abonnerer på denne avis. Dermed vil læserne også have en tilknytning til Gud, og årsagsargumentet vil være håndgribeligt for denne gruppe.

¹ (Sandbeck, 2019) - [L. 142-150]

² (Sandbeck, 2019) - [L. 195-200]

Udover årsagsargumentet ses blandt andet også et generaliseringsargument, i forbindelse med Sandbecks påstand om at alle ateister har en særligt stærk tilknytning til naturalismen.³ I forhold til dette argument, gør han desuden brug af rygdækning ved at henvise til et af Ateistisk Selskabs erklærede formål, som er ”*at arbejde for udbredelsen af et naturalistisk verdensbillede*”⁴.

I forhold til selve retorikken gør Sandbeck hovedsageligt brug af appelformen patos, hvor han appellerer til læserens følelser. Dette gør han for eksempel når han skriver at ”[...] *ateister gerne beskylder religiøse for at være dumme og uvidende*”⁵, og når han fremlægger stødende ord omkring religion som han er stødt på i debatforummet⁶. Disse to eksempler er med til at vække læserens følelser af foragt og vrede, fordi Sandbeck får det til at lyde som om alle ateister har et direkte had til religion. Herudover ses brugen af patos også da han beskylder de naturalistiske ateister for at være ufølsomme, fordi de ifølge Sandbeck forsøger at reducere selve mennesket og dets forhold og følelser til naturvidenskab.⁷ Igen forsøger Sandbeck at skabe dårlige associationer til ateismen og naturalismen, ved at fremlægge påstande om en ekstrem naturalistisk tankegang, som sikkert ikke er gældende for størstedelen af dem som kalder sig ateister.

Med hensyn til logos er det ikke noget der fremgår af teksten, og etos opstår kun i begrænset omfang. Der ses forventningsetos i forhold til en forventning om at han har forstand på hvad han snakker om, grundet sit arbejde som lektor hos Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter. Herudover ses etos da han styrker sin egen argumentation ved at henvise til Ateistisk Selskabs formål omkring udbredelsen af naturalismen.⁸

Undervejs i kronikken gør Sandbeck brug af sproglige virkemidler. Han kommer blandt andet med sarkastiske og ironiske bemærkninger gennem hele kronikken. For eksempel da han benævner udtalelser som han er stærkt uenig i som ”*perler*”⁹, eller da han i slutningen udtaler at ateisterne ”[...] *skal have stor tak [...]*”¹⁰ for at minde ham om hvor vigtig Gud er.

³ (Sandbeck, 2019) - [L. 67-68, 96-102]

⁴ (Sandbeck, 2019) - [L. 96-105]

⁵ (Sandbeck, 2019) - [L. 106-103]

⁶ (Sandbeck, 2019) - [L. 113-119]

⁷ (Sandbeck, 2019) - [L. 155-161, 166-174]

⁸ (Sandbeck, 2019) - [L. 102-105]

⁹ (Sandbeck, 2019) - [L. 133-141]

¹⁰ (Sandbeck, 2019) - [201-203]

Overordnet set er kronikken meget ensidet, da der kun er fokus på det Sandbeck ser som dårlige ting ved ateismen. Han formår tydeligt at håndplukke de værste udsagn, for at få ateismen til at fremstå så negativt som muligt. Hans specifikke målgruppe gør dog at den meget vinklede argumentation er meget effektiv, da religion også har stor betydning for læserne. Også valget af appelformen patos er oplagt, da religiøse debatter ofte er særligt følelsesladede, og derfor er det nemt for afsenderen at vække følelser hos læserne. Selve kommunikationssituationen gør altså at Lars Sandbeck nemt skærer igennem til modtagerne med sit budskab, specielt fordi de sandsynligvis allerede deler en lang række holdninger med hensyn til religion.

I modsætning til Lars Sandbeck tror en af Danmarks førende DNA-forskere og evolutionsbiologi, Eske Willerslev, ikke på nogen konkret gud. Selvom han er videnskabsmand, udelukker det ikke at han ikke tror på noget mellem himmel og jord. Han tror stadig på eksistensen af noget 'guddommeligt'. Noget som ikke kan måles og vejes. Det udtaler han i dokumentaren "Tro Håb og Videnskab" som blev sendt på DR K i 2016.¹¹ Det at være troende er altså ikke kun noget der hører til når man er en del af en religion. Man kan godt tro på en højere magt, uden at 'den højere magt' nødvendigvis skal personificeres i form af en eller flere specifikke gudfigurer. Jeg har det selv lidt på samme måde. Jeg har svært ved at forholde mig til at der skulle sidde én eller anden almægtig skikkelse et sted i himlen og styre alt hvad der sker i mit liv. For mig er det alt for urealistisk, og det er ikke en tankegang jeg personligt ønsker at opbygge mit liv efter. Selvom jeg ikke selv er religiøs, ser jeg dog ingen grund til at nedgøre andre for den måde de tænker på, hvilket er præcis hvad Sandbeck gør i sin kronik. Gennem hele kronikken fortæller han om hvordan ateisterne nedgør og udstiller de religiøse i deres "mobbefællesskab"¹² på debatforummet. Dog skriver han selv en kronik, hvor han kun fremstiller den mest ekstreme form for ateisme, hvilket han gør på en virkelig negativ måde, hvor han beskylder naturalismen - og hermed også ateisterne, for at forulempe både religion, menneskelivet og selve tilværelsen.¹³ Han hiver alle fordommene frem og lægger dem på bordet. Man bør ikke kun se folks religiøse holdninger fra en vinkel. For nogen kan

¹¹ (Dam & Cedergren, 2016) - [02:50-03:20]

¹² (Sandbeck, 2019) - [L. 50-55]

¹³ (Sandbeck, 2019) - [L. 122-125]

religion være en god ting, mens det for andre ikke er. Eske Willerslev udtaler at han, set fra et evolutionsbiologisk synspunkt, mener at troen på noget som er større end os rent faktisk er godt for os. Dette mener han, fordi troen på noget guddommeligt ifølge ham ville være blevet selekteret fra, hvis ikke troen havde haft en positiv effekt.¹⁴ Set fra mit synspunkt ville det jo så betyde, at grunden til at ateismen vinder frem i nutidens samfund skyldes, at den positive effekt han omtaler, måske ikke længere er så stor som den har været. Jeg mener stadig at betydningen af religion er meget forskellig fra person til person. For mig er idéen om en gud nærmere en begrænsende faktor i livet, frem for noget der skaber mening og værdier i tilværelsen, som Lars Sandbeck påstår. Det at tilhøre og udøve en religion er med til at forme éns dagligdag. Det sætter rammen for hvad man må, og hvad man ikke må. For nogen er disse grænser måske ensbetydende med tryghed, mens de for andre kan virke klaustrofobiske. Uanset hvad bør man vælge hvad der virker bedst for én selv, lige meget om det betyder at man vælger at være en del af en religion, om man vælger at være ateist, eller om man finder en gylden mellemvej, ligesom Eske Willerslev.

¹⁴ (Dam & Cedergren, 2016) - [03:10-04:00]